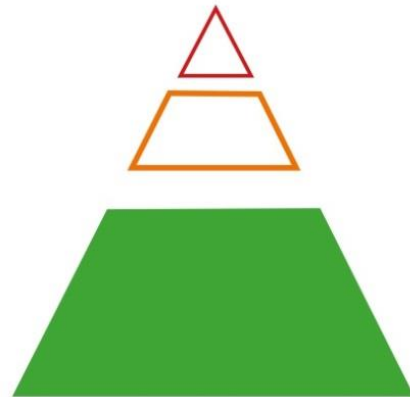

3 Een sterke basis

De mooiste plek om passend primair onderwijs te bieden is in de buurt, op de school in de wijk. Leerlingen en ouders zijn daar het meest bij gebaat. Zij hebben hun vriendjes en sociale netwerken daar. In de buurt zijn bovendien de vertrouwde professionals actief, zoals die van de jeugdgezondheidszorg en welzijn. Scholen richten zich op een sterke basisondersteuning en voorzien zoveel mogelijk in de behoeften van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de basisondersteuning. Het Samenwerkingsverband PO gaat daarom uit van een sterke maatschappelijke basis in het realiseren van zoveel mogelijk integratie in het onderwijs.

3.1 Stand van zaken

Samen met hun partners – zoals de ouders, de leerkrachten en professionals in de jeugdketen – willen de schoolbesturen aan alle leerlingen een passend aanbod doen op hun niveau en met een zo hoog mogelijke en succesvolle uitstroom. Het liefst in de eigen wijk, maar in ieder geval binnen Almere. De achterliggende gedachte is dat passend onderwijs zal leiden tot betere resultaten voor de leerlingen, binnen onze missie dat *alle leerlingen in Almere succesvol op school zijn*.

De afgelopen vier jaar lag de nadruk op het realiseren van een sterke basisondersteuning bovenop de basiskwaliteit, samenwerking in de wijk, een dekkend aanbod en toeleiding naar de stedelijke onderwijsvoorzieningen. Aan die doelen is in de eerste vier jaar van het Samenwerkingsverband PO met wisselend succes gewerkt, zoals uit hoofdstuk 2 is gebleken.

Bij de tussentijdse evaluatie van het Ondersteuningsplan 2014-2018 is ten aanzien van de basisondersteuning voornamelijk gekeken naar de domeinen kwaliteitsbeleid en kwaliteitszorg. Dat mondde uit in het advies om in het realiseren hiervan een belangrijke regiefunctie neer te leggen bij de schoolleiders; de verantwoordelijkheid blijft bij de schoolbesturen liggen. De taakgroep heeft geadviseerd om:

- De ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten systematisch in kaart te brengen en te investeren in het handelings- en opbrengstgericht werken op alle lagen: strategisch, tactisch en uitvoerend.
- Naast een dekkend aanbod aan onderwijsvoorzieningen een optimale ondersteuningsstructuur te realiseren. Daarbinnen vindt vroegsignalering plaats en wordt zo nodig proactief ondersteuning geboden of gehandeld. Dat vergt routing, samenwerking, deskundigheid en handelen van alle betrokkenen binnen de ondersteuningsstructuur.

3.2 Handelingsgericht werken

Het sleutelwoord van de afgelopen jaren in een optimale ondersteuningsstructuur is *handelingsgericht werken* (HGW). Dit is een systematische werkwijze die gebruik maakt van kansrijke aanpakken, ondersteund door wetenschappelijke onderbouwing. HGW benut kennis en ervaringen van professionals in de onderwijspraktijk en beoogt de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding voor alle leerlingen te verbeteren. Het leren bevorderen door het bevorderen van een positief zelfbeeld en stimuleren van de motivatie.

HGW is gebaseerd op zeven uitgangspunten:

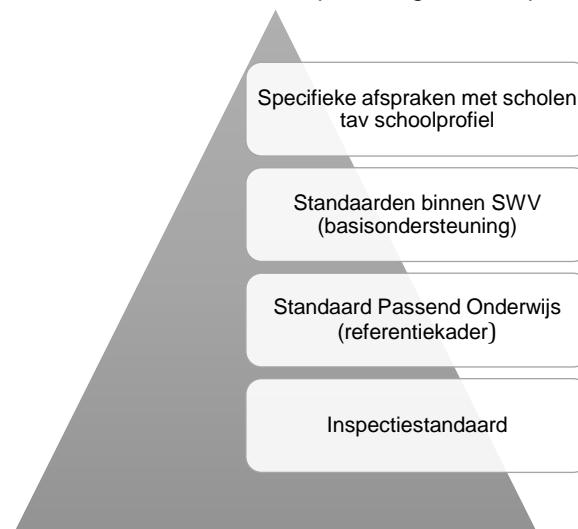
- doelgericht
- afstemming en wisselwerking met de omgeving
- de onderwijsbehoefte van de leerling staat centraal: het gaat niet om wat hij of zij 'heeft' maar om wat hij of zij 'nodig heeft'
- leerkrachten maken het verschil
- positieve aspecten zijn van groot belang: het glas is half vol
- betrokkenen werken constructief samen
- de werkwijze is systematisch en transparant

Doel van HGW is tijdig signaleren en onderzoekend handelen, waarbij de onderwijsprofessionals en scholen de onderwijsbehoeften van het kind centraal stellen, in plaats van de ondersteuningsbehoeften van de school.

Om dit te realiseren is er de afgelopen jaren geïnvesteerd in de vergroting en versterking van de handelingsbekwaamheid van de Almeerse onderwijsprofessionals: leerkrachten, intern begeleiders, directieleden. Die investering begint zijn vruchten af te werpen en dat gaan we de komende periode versterken. De leerkracht maakt het verschil. Uit onderzoek¹ blijkt dat de invloed van de leerkracht op het leerrendement en de intrinsieke motivatie van leerlingen groot is. De leerkracht is vak- en leerlijnkundig en vertaalt deze kennis op betekenisvolle wijze in het lesaanbod. Het is aan te raden de ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten in het effectief ondersteunen van de leerlingen in kaart te brengen. Hierbij is de interactie tussen de leerkracht en leerlingen een belangrijk sociaal proces: de onderlinge relatie draagt bij aan het stimuleren van de academische, sociale en emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

3.3 Standaard voor de basisondersteuning

Daarnaast heeft het Samenwerkingsverband PO een eigen, lokale invulling gegeven aan het landelijk geformuleerde Referentiekader. Die borduurt voort op de inspectiestandaard en de standaarden vanuit het landelijke Referentiekader. Bovenop deze drie standaarden kunnen scholen specifieke afspraken maken door hun profiel extra af te stemmen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

¹ Barber, M. and Mourshed, M. (2007) How the World's Best Performing Schools Come Out on Top. London: McKinsey and Company.

De afspraken over de basisondersteuning zijn vastgelegd voor vier domeinen: beleid, onderwijs, begeleiding en organisatie(s). Ze zijn geconcretiseerd in dertien ijkpunten en maken duidelijk welk niveau van basisondersteuning² de scholen behoren te hebben. De scholen hebben de basisondersteuning op orde als ze tijdig en succesvol preventieve en licht curatieve interventies inzetten.

In het regeerakkoord is de toezegging gedaan dat er extra middelen aan samenwerkingsverbanden beschikbaar worden gesteld voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die voortkomt uit hun begaafdheid. Het samenwerkingsverband heeft op haar beurt de verantwoordelijkheid voor een dekkend onderwijsaanbod in hun regio op meer-en hoogbegaafdheid. Zowel in het PO als het VO zal gebruik gemaakt worden van deze subsidieregeling, waarbij ook een deel cofinanciering wordt gevraagd.

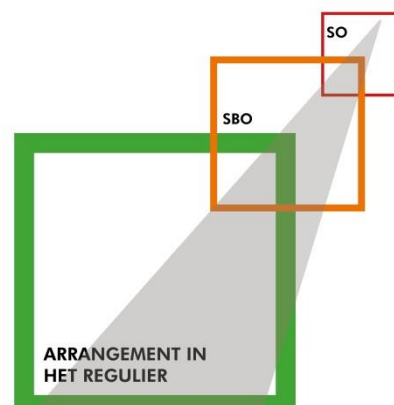
3.4 Dekkend aanbod

De afgelopen planperiode hebben we ingezet op het realiseren van een dekkend aanbod om zoveel mogelijk leerlingen het onderwijs te kunnen bieden die het meest passend is binnen hun onderwijsbehoeften. Deze doelstelling is behaald en heeft geresulteerd in een dekkend onderwijsaanbod voor meer dan 99% van de Almeerse leerlingen in Almere.

De vervolgslog in het realiseren van het dekkend onderwijsaanbod voor de komende planperiode, is dit op kleinere schaal te realiseren; van stedelijk niveau naar stadsdeel/ wijkniveau om elk kind dichtbij huis passend onderwijs te bieden.

Uitgangspunt is dat leerlingen de ondersteuning die zij nodig hebben zoveel mogelijk in het regulier onderwijs ontvangen. Dit vergt dat ook ondersteuners en professionele partners (zoals JGZ en jeugdhulp) zoveel mogelijk in de wijk aanwezig zijn. In een optimaal ondersteuningsaanbod zijn ook de stedelijke georganiseerde voorzieningen goed 'aangehaakt' bij wat er in de wijken gebeurt.

Niet alle ondersteuning hoeft op schoolniveau te worden geboden, wel wenselijk is dat dit op wijk- of stadsdeelniveau wordt gerealiseerd. Een uitgangspunt hierbij is dat er gestreefd wordt naar synergie tussen alle actoren die nauw aansluiten bij de leer- en leefwereld van het kind. Er vinden op dat gebied al veel initiatieven plaats in het regulier, SBO en SO, waarbij er voor leerlingen met een vergelijkbare ondersteuningsbehoefte een differentiatieaanbod plaatsvindt in intensiteit. De differentiatie in de intensiteit komt tot uiting in de leeromgeving, grootte, aanbod en benadering. In onderstaand figuur is dit grafisch weergegeven.

² Zie bijlage bij 3.3: Standaard voor de basisondersteuning

Uit de tussentijdse evaluatie kwam het advies om initiatieven te ontplooiën die bijdragen aan het versterken van regie, structuur en kwaliteit van sociale netwerken rondom onderwijs, opvoeding en ondersteuning, zodat er onderwijs-jeugdhulparrangementen worden ontwikkeld in Almere. Dit zowel op wijkniveau als op stedelijk niveau. Verder was het advies om de opbrengsten van de implementatie van passend onderwijs te monitoren op stedelijk niveau, bestuursniveau en wijkniveau en hiervoor breed gedragen normen en indicatoren vast te stellen.³

Binnen het Samenwerkingsverband PO is de wijkstructuur het uitgangspunt voor de ontwikkeling van passend onderwijs. De gezamenlijke schoolbesturen willen op deze wijze een antwoord geven op de wettelijke zorgplicht. Thuis nabij onderwijs is het vertrekpunt en dat kan ook inhouden dat een leerling gebruik maakt van een stedelijke voorziening in het eigen stadsdeel of elders in de stad. Het streven is de stedelijke voorzieningen klein en specialistisch te houden.

De schoolbesturen achten hun directies verantwoordelijk voor het proces dat moet resulteren in passend onderwijs in de wijk. Dat is een integraal onderdeel van hun werkzaamheden. Activiteiten die voortvloeien uit de wijkaanpak en het zogeheten 'wijkondersteuningsplan' (WOP) worden in gezamenlijkheid ondernomen. Het Samenwerkingsverband PO is daarin ondersteunend.

Mogelijk is daarvoor een iets andere wijze van bekostiging noodzakelijk. De middelen moeten immers daar worden ingezet waar deze het meest nodig zijn. Demografische en sociaaleconomische gegevens (SES) van een wijk zouden een rol kunnen gaan spelen in de verdeling van de middelen. Om de middelen daar te krijgen waar ze het meeste effect sorteren is ook onderzoek nodig naar de waarde van het principe 'geld volgt kind'.

De komende planperiode is nader onderzoek noodzakelijk naar een systematiek van gedifferentieerde verdeling van mensen en middelen. We zullen daarbij ook rekening moeten houden met de scholen in de stad die op basis van grondslag, visie of onderwijsconcept een meer stedelijke functie hebben.

3.5 Ambities

ambitie	resultaat
Concretiseren van de 13 ijkpunten basisondersteuning aan onderzoekskader 2017 van de Inspectie van het Onderwijs.	Alle scholen zijn op de hoogte van de vastgestelde ijkpunten ten aanzien van de basisondersteuning.
Scholen hebben een onderwijs- en ondersteuningsaanbod dat voldoet aan de standaard voor de basisondersteuning.	Leerlingen profiteren van de basisondersteuning op de school waar zij zitten.
Optimaliseren van de ondersteuningsstructuur in de scholen: versterken (routing) en verbreden en wijkgerichte benadering.	De sterke basis(ondersteuning) is op orde.
Gezamenlijke wijkvisie met doelstellingen voor de komende jaren in de ontwikkeling van een dekkend aanbod in de wijk.	Alle wijken hebben een wijkondersteuningsplan (WOP) met vaste thema's (zorgplicht, jonge kind, sociaal domein, JGZ en dekkend aanbod) en een passende financieringsstructuur.

³ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Uitwerking aanbeveling 11](#)